

TIJDSCHRIFT OVER PLANTENZIEKTEN

ONDER REDACTIE VAN

PROF. DR. J. RITZEMA BOS EN M. DE KONING

Negen-en-twintigste Jaargang — 10e Aflevering — October 1923

KWAJONGENS.

Het is mij als boschbouwer en tevens bewonderaar van de dierenwereld dikwijls opgevallen dat de „dieren des wouds” vaak een treffende overeenkomst bezitten met sommige leden van het menschelijk geslacht en fouten en eigenaardigheden bezitten, die zich bij zeker soort menschen eveneens openbaren.

Het geldt hier twee eigenschappen, die onze bewondering voor de Schepping verhoogen zonder nu juist onze aanbidding van den Heer dier Schepping grooter te maken.

Ik bedoel: nieuwsgierigheid en vernielzucht. Ga op reis in ons goede Vaderland. Waag u in uwe steedsche kleederen per rijwiel of te voet op ons platteland en ge zult zien, dat ge geen pas kunt doen of ge ziet uw gangen bespied door een paar menschenoogen, dat u nieuwsgierig aankijkt.

Snuit uw neus en de werkende landman kijkt op en blijft stokstijf staan tot ge uit het gezicht zijt, ook al dringt zijn werk. Waag u in een dorp van stille, eenvoudige menschen, fiets er door en zing een lied en ge zult zelfs de meest bedrijvigen te voorschijn zien komen. En zij kijken nog lang nadat ge weg zijt.

Meest geven ze geen geluid, want het aantal fatsoenlijke lieden is veel grooter dan de oppervlakkige bezoeker zou meenen.

Maar zij kijken, kijken.

En volg mij nu in het bosch. Ge moet stil zijn en niet doen als een mensch! Dus geen lawaai, geen drukte! Doe zooals de dieren en als de boomen, houd u stil en ga kalm uw gang.

Kijk, daar op den grond, tusschen dorre blaren, zit doodstil een klein, rossig behaard gedierte al uw gangen te bespieden. Een aangeknaagden dennenkegel heeft het in zijn voorpootjes, en juist als een dorpeling kijkt het u na, terwijl het doodstil blijft zitten. Aan zijn brutale oogen, zijn stomp en koppig gezicht zoudt ge dadelijk den eekhoren herkennen, als hem zijn rosse pels en de sierlijke staart niet reeds verrieden.

Jaag hem nu op, den vlegel, die u fixeert. Als ge dat kalm doet,

gaat hij niet verder weg, dan hoog noodig is en binnen eenige seconden zit hij met uitgespreide armen en beenen plat tegen een stam van een boom en kijkt u vanachter dien boom weer aan. Roerloos blijft hij u nakijken, tot ge voorbij zijt.

Ginds zit een geelgroene vogel met roode kruin Hij heeft u allang gezien, voordat ge zijn nabijheid vermoeddet. Het is de groene specht.

Ook een woudbewoner, die gaarne ziet, waar de Heer der Schepping blijft. Even staakt hij zijn timmerwerk en kijkt, kijkt.

Zet u nu neer in het lommer. Daar, tegenover u, is een mijt van takkenbossen. En het is heusch geen zeldzaamheid wanneer voorzichtig een geelbruin snoetje met lange snorren voorzichtig snuffelend, voor den dag komt. Langzaam, steeds rondkijkend, komt de wezel onder de houtmijt uit, snuffelt in uwe richting, ja, als ge stil blijft zitten, raakt hij bijna de punten uwerschoenen aan.

Maar bij de minste beweging is hij weg. Of hij u nakijkt, weet ik niet, maar nieuwsgierig is hij in hooge mate.

En nu moet ge mij nog even volgen op de Hooge Veluwe, waar herten zijn. Ga daar tegen de schemering eens heen.

De groote, golvende heide ligt somber voor u. Hier en daar is ze afgewisseld door bosch.

Ge moet stil uw gang gaan en goed uitkijken. Dan kunt ge troepen herten zien, die kalm op de heide of de aangrenzende weilanden loopen te grazen. Soms ziet ge de silhouetten der sierlijke dieren tegen de avondlucht afgeteekend, b.v. wanneer ze over een hoogen rug komen aanloopen. Maar eensklaps krijgen ze den eenzamen wandelaar in het oog. Plots staan ze stil, stampen met de mooi gevormde voorpooten, waaieren met de groote lepelvormige ooren en kijken met hun groote oogen strak in de richting waar ze het groote gevaar vermoeden.

Dat duurt geruimen tijd. Daarna keeren ze om en draven weg, tot ze meenen in veiligheid te zijn. En wanneer ge nu kalm door loopt dan ziet ge hoe ze u vanuit de verte staan na te kijken. Stil blijven ze staan en kijken en kijken, juist als de landman, die zijn schop in den grond steekt en lang kan staan kijken tot de vreemdeling uit het gezicht is!

Totzoover gold het een onschadelijk genoeg van mensch en dier. Waar echter het bezit van anderen moet lijden onder de menschelijke beestachtigheden of de dierlijke menscheijheden, wordt de zaak ernstiger, hoewel ik ook hier weer niet kan nalaten mij te scharen aan de zijde van het redelooze dier.

Kijk eens goed uit, wanneer ge eene nieuw aangelegde weg-

beplanting voorbij komt. Keurig staan de net gesnoeide boompjes aan weerszijden van den weg. En, wanneer ze nu niet juist door mooie roode blaren of op andere wijze de aandacht trekken, vindt Jan Publiek het ook wel goed, dat ze er staan. Maar als er ook maar één boom van eene andere, in 't oog loopende soort tusschendoor staat, dan is hij verloren. Laat men eens op een grasveld een boom poten, dus daar waar anders geen boomen staan. Het is reden te over voor sommige menschen hem om te trekken of met een mes te bewerken.

En nu de dieren, zijn die wijzer?

Tot mijn spijt en verwondering moet ik zeggen van niet. In onze tegenwoordige dennenbosschen staan heel wat soorten, die de leek niet kent en die de deskundige nog niet eens zoo gemakkelijk uit elkaar kan houden. In de omgeving van Dieren worden in een groot denrenbosch van ± 15 jaar behalve de gewone dennen ook Banksdennen aangetroffen, eene soort uit Noord-Amerika, die vrij veel op onzen gewonen den gelijkt. Hoe moet men het nu verklaren, dat juist *deze* dennen door de herten zijn vernield? Ze hebben ze stuk gereden, dus evenals koeien, ze onder den voet geloopen, onder zich door gehaald, zoodat ze niet meer recht op staan, maar half om liggen. Bij Apeldoorn werden eenige hectaren dennen gepoot. Enkele kleine vakken Banksdennen stonden er tusschen. En toen de beplanting meer dan manshoog was, waren de vakken met de vreemde dennensoort platgetrapt, plat gelegen en vernield.

Hoe moet men het verklaren, dat de wilde zwijnen blijkbaar belust op dennenwortels, een heel vak stijve dennen (z.g. rigida's) van ± 2 M. hoogte uit den grond smeten, om bij de wortels te komen, terwijl ze de gewone dennen met rust lieten? En ze vergisten zich met geen enkelen stam. In een rechte lijn liep de grens tusschen de beide houtsoorten en in een rechte lijn hadden de zwijnen de boomen ontworteld. En nu weet de boschbouwer wel dat de gewone den twee en de rigida drie naalden bijeen in een kokertje heeft staan, maar men mag toch niet aannemen dat het zwijn dit weet en nageteld heeft!

En de reuk? Zonder te gelooven dat er veel verschil in reuk is tusschen de beide soorten, wijs ik er slechts op, dat de dieren zich in geen enkelen stam vergist hadden en er geen enkelen spaarden.

Maar vooral herten en reeën hebben er een handje van, den aanplant van vreemde houtsoorten in de bosschen te beletten.

De Douglasspar, één van die prachtige en nuttige naaldboomen uit het Westen van Noord-Amerika, die voor onzen boschbouw zooveel schijnt te beloven, is door de hertenwereld eenvoudig geboycot.

Bij voorkeur gebruiken ze deze planten om er hun gewei aan te „vegen”, d.w.z. de huid van het nieuwe gewei gedurende den zomer aan af te schuren, zoodat het wapen in October, den paartijd, glad en glanzend is. Ook de reebok slaat en stoot in zijne baldadigheid in de jonge Douglassdennen en vaak heb ik mij afgevraagd of hij dit niet doet om de heerlijk riekende hars in zijn kuif te smeren, een ijdelheid, die men als mensch niet kan laken.

Maar zeker is het, dat geen Douglassden in zoo'n hertenbosch ongeschonden kan opgroeien. En toch worden de gewone dennen niet vernield, zoolang er Douglasssparren zijn. —

Hoeveel menschen zijn er die den Amerikaanschen berk van den inlandschen kunnen onderscheiden?

Ik vermoed van zeer weinigen.

Bij Ede werd een boschweg, met berk beplant en het volgende jaar met Amerikaansche berken ingeboet. Veertien dagen later waren alle vreemde berken tegen den grond gereden, stuk gebeten en neergetrapt!

Ook de spechten gedragen zich soms als kwajongens. Rustieke huisjes, brugleuningen en al dergelijke oogenschijnlijk onnoodige onderdeelen onzer bosschen, worden soms gewoonweg niet geduld. Zeker, wanneer er zich insectenlarven in het doode hout bevinden, dan is hij er spoedig bij, deze er uit te halen. Maar vergissen doet hij zich zelden. Telegraafpalen langs de wegen, die door de bosschen loopen, worden door spechten nog wel eens onderhanden genomen, uit elkaar geplozen en gereinigd. Maar dan zitten er larven van houtwespen in. Maar vreemde voorwerpen, ze kunnen geheel vrij van larven zijn, worden met flinke snavelhouwen vernield.

In den regel is deze vernielzucht individueel en heeft men gemerkt, dat het vernielingswerk ophoudt, zoodra de dader is neergeschoten. Vooral in Duitschland, waar vaak in plaats van dakpannen schubvormige plankjes van vurenhout voor de boschwachterswoningen worden gebruikt, moet men de daders nog al eens neerschieten.

In het Mastbosch bij Breda zag ik eene beplanting van eiken, gemengd met Amerikaansche. Deze laatsten vonden de spechten vreemd en in hun bosch niet thuis behoorend. Vandaar dat ze overvol zaten met putjes, door de spechten in de bast gehakt. Diezelfde putjes vond ik in het bovenste deel van een lindeboom bij Renkum. En, waarom alleen in het bovenste deel?

Het was eene Amerikaansche linde, geënt op een onderstam van onze gewone Hollandsche linde.